Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 80 — 7/19 ՄԱՅԻՍ 1898 — 28 ԶԻԼՀԻՃԱԷ 1315 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

در سعادت غزته‌سی اداره‌خانه‌سی (ماسیس) اوده‌لغه اوده‌لیر

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառաց համար տարեկան.	140	Ղրշ.
» » » վեցամսեայ.	70	»
» » » եռամսեայ.	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան.	40	Ֆրք.
» » » վեցամսեայ.	20	»
Դրամի փոխարէն [illegible] կ'ընդունուի,	115	

զրուշի փոխարէն 10 զրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.

Դեղեցիկ առիթ մը՝ մանաւանդ Զէմպլըրլէյնի համար, իր կապարճէն նետեր աւդալու ընդհանուր քաղաքականութեան դէմ: Դաղթային նախարարը անցեալ ուրբաթ դիշեր Պրըմինկէմի մէջ խօսած ճառով, անգլիական ժողովրդին ուշադրութիւնը դարձուց երկրին արտաքին քաղաքականութեան վրայ: «Ուրախ եմ որ, ըսաւ, հայրենակիցներս հիմա աւելի մտադրութիւն կը դարձնեն արտաքին քան ներքին քաղաքականութեան վրայ»: Զլուտ նախարարին խօսքերը ծափահարուեցան. Զէմպլըրլէյն ա՛յդ ճառին մէջ հակադրեց թէ երբ ինքը կարծակից չէ ո՛չ Լորտ Սալիսպրիի և ո՛չ Պ. Պալֆուրի քաղաքականութեան, որ չափէն աւելի պահպանողական կամ զգուշաւոր կը նկատուի: Սալիսպրիի նախարարութեան մէջ տարբեր դէմք մըն է Պ. Զէմպլըրլէյն, իր քաղաքականութիւնը Անգլիոյ դերիշխանութիւնը շէշտելու միայն կը ձգտի ծովերու վրայ. ընդդիմութեան ամէն դաղափարի և անոր գործնական հետեւութեանց պատրաստ է Զէմպլըրլէյն քաղաքականութիւնը: Եթէ Զէմպլըրլէյնի մընայ, ո՛չ Թրանսվալ իր Պոյէրներով, ո՛չ իսկ Ռուսիա իր Խաղաղներով բնաւ չպիտի տանին յաղթանակը անգլիական զօրութեան վրայ. բայց անդին լորտ Սալիսպրիի կայ, որ միշտ կը քաշէ Պ. Զէմպլըրլէյնի սանձէն, անոր ջղեղնդ շարժումներուն շըլիւնները կը չափաւորէ, մեքենային թափը կը նուազեցնէ, և օրինաւոր դիշումներով կը յաջողի «Մեծաշուք չեզոքութեան» մէջ պահել բրիտանական կայսրութիւնը: Մայրադոյն Արեւելքի քաղաքականութիւնը ո՛չ թէ միայն աշխարհի, այլ աւելի անգլիական ժողովրդին աչքէն ձգեց Սալիսպրիի դահլիճը, որուն խիստ յառաջադէմ անդամը սակայն, Պ. Զէմպլըրլէյն, պարծանքով կրնայ հակադրել իր հայրենակիցներուն թէ ինք համարիա չէր բաղդուին այդ քաղաքականութեան. աղատական նախարար մըն է ինքը, պահպանողական ծալքով մը գեղեցկացուած, և ջանքերու պարտութեանց չեն կրնար հանդուրժել իր միտքը և բարոյական կորովը, այլ դահլիճին մէջ մինակ կը մնայ ինքը, և հաղիւ թէ երբեմն հրապարակային ատենախօսութեան մը մէջ Զէմպլըրլէյն կը յաջողի իր լեզին գուրս տալ, անուղղակի հարուածներ արձակելով նոյն իսկ այն դահլիճին դէմ, որուն անդամներէն մէկն ալ ինքն է:

Սպանօ-ամերիկեան պատերազմը անկլօ-ամերիկեան նիզակակցութեան մը դաղափարը նեռաց մէջտեղը. ընդհանուր հեռաբրքրութիւնը՝ որ դժուարաշնչութեամբ կը հետեւէր պատերազմի երեւոյթներուն, յանկարծ ուրիշ կողմ դարձաւ: Մինչդեռ ամերիկեան թնդանօթները Մանիլայի առջեւ կը դոռային և սպանական երկրորդ Արմատա մը կը փճանար, այս անդամ ոչ թէ Ամենակարողին փոխարինիներէն և Մեծ Բրիտանիոյ ափունքներուն վրայ, անդին անկլօ-ամերիկեան դիւանագիտական կամ աւելի կէս պաշտօնական շրջանակներուն մէջ զօրաւոր նիզակակցութեան մը սաղմը կ'ուռուցանէր: Է՛ ուրեմն, առիթը դեղեցիկ էր Պ. Զէմպլըրլէյնի ձեռքին մէջ, ասպարէզ նետուելու և ջատագովելու դաղափար մը, որուն իրագործումը Անգլիան պիտի քաջալերէ աւելի գործնական քաղաքականութեան մը հետեւելու ծովերու և ի հարկին ցամաքի վրայ: Պ. Զէմպլըրլէյն Լորտ Սալիսպրիի պէս սիդքունքներու վրայ չկենայ, իրերը չօչափեց և մարմնացած նիզակակցութիւն մը չտա մեռնէն չօչափել առաւ՝ զինքը հեռուէն կամ մեռնէն մոռկ ընող Անգլիացիներուն: Պ. Զէմպլըրլէյնի յայտարարութիւնները ղդայուն արձագանգ մը գտան յայնկոյս Ատլանտեանի մանաւանդ Անգլիացիք ծանրի և մոռկ ընող Անգլիացիք ծափահարեցին զինքը: Մինչդեռ Լորտ Սալիսպրիի, իրաւունք պահպանողական նախարար մը՝ ընդհանուր նկատողութիւններ կ'ընէր Դարնանամագկի Ընկերութեան ընդհանուր ժողովին մէջ, թեթեւ մը կը սուրար սպանո-ամերիկեան պատերազմին վրայէն, մեղմաբերձ և ուժով ելոյթներուն ազդերուն զուդակշիռը կ'ընէր՝ ըստ երեւութին պարզամիտ ոնկեզծութեամբ մը, Պ. Զէմպլըրլէյն վերապահումէ դուրս ելլելով, յայտնապէս հռչակեց Մայրադոյն Արեւելքի մէջ անդլիական քաղաքականութեան կըրած պարտութիւնը, Անդլիոյ մեկուսացումը, և ջատագովեց ակնյայտին նիզակակցութիւն մը, շինական ջուրերուն մէջ Ռուսիոյ դէմ ուղղուած. պատերազմին պատճառով շինուած մութ հորիզոնը աւելի մթնցուց Պ. Զէմպլըրլէյն, և անդլէ քաղաքականութիւնը ապագայ բոլոր անպէսողութիւններէն փրկելու համար անկլոամերիկեան նիզակակցութեան մը պատրաստեց անդլիական միտքերը: Պ. Զէմպլըրլէյնի յայտարարութիւնները ազդեցին նոյն իսկ Սակարաններուն վրայ, երբ ընդհանուր աշխարհի առջեւ հետեւեալ մտքով խօսեցաւ.

«Այս պարագաներուն մէջ ի՞նչ է կառավարութեան առաջին պարտականութիւնը: Առանց վարանելու կ'ըսեմ թէ առաջին պարտականութիւնն է բրիտանական կայսրութեան բոլոր մասերը իրարու մատեցնել և անոնց մէջ տարածել միաբան և կայսերական հայրենասիրութեան ոգին: Այս առաջին պարտականութիւնը զանց չըրնար, անդրդուելի կերպով առաջ տարինք զայն և արդիւնքն ալ յայտնի է ամբողջ աշխարհի: Երբեք ասկէ առաջ բրիտանական կայսրութեան պատմութեան մէջ դոյութիւն չունեցան ա՛յն կապերը որ այսօր մեզ կը միացնեն մեր մեծ Դաղթականութիւններուն հետ: Վաճառականութեան, պաշտպանութեան և պատերազմի մէջ հասարակաց շահերու զգացումը այսօրուան չափ զօրաւոր կամ զգալի կերպով կամաւելի մտերմաբար բացատրուած չէր: Ինչ է մեր երկրորդ պարտաւորութիւնը: Հաստատել և պահպանել յարաբերութեան հանգոյցներ մեր ազդակիցներուն հետ որ Ատլանտեանի միւս կողմը կը գտնուին: Հոն մեծ աղդ մը կայ. մեր լեզուն կը խօսի, մեր ցեղէն սերած է: Իր օրէնքները, իր դրականութիւնը, ամէն ինդիրներու վրայ իր տեսակէտը մերիներն հետ միւնոյն է: Մարդկութեան դատին համար իր ղդացումը, իր շահերը, և աշխարհի խաղաղիկ զարդացումները միւնոյն են մերիներն հետ: Զեմ դիտեր թէ ապագան ինչ պահած է մեզի համար, չեմ դիտեր թէ ինչ կարդադրութիւններ կարելի են այս երկու աղդերուն միջէն, բայց սա՛ դիտեմ և կը դդամ թէ երկու ժողովրդոց հաւատութեամբ ո՛րքան սերտ, ո՛րքան մրտերմական, ո՛րքան կատարեալ և ո՛րքան որոշ ըլլան այդ կարդադրութիւնները, այնքան լաւ կ'ըլլայ մեզի և թէ աշխարհի համար: Նոյն իսկ առաջ կ'երթամ ըսելու չափ թէ, պատերազմը ո՛րքան ահաւոր ըլլայ, աւելի ուժան կը դնոյի այն, եթէ երկու աղդերուն Ատաղերը և ժապաւէնները (Դրօշը) միասին ծածանին անկլօ-սաքսոն նիզակակցութեան մը վրայ:

Հիմա Լորտ Սալիսպրիի քաղաքականութեան ամենէն դոհացուցիչ արդիւնքներէն մէկը սա՛ է թէ, ներկայ ժամանակիս մէջ այս երկու մեծ ազդերը զիրար աւելի ազէկ կը հասկընան քան ասկէ դար մը առաջ, երբ բաժնուեցան բրիտանական կառավարութեան սխալելովը: Այս մասին դոնէ մեր արտաքին քաղաքականութիւնը չսխալեցաւ, և կ'ենթադրեմ թէ գոնէ այս մասին իրաւունք չուներ Սըր Ուիլիըմ Հարքորթ, երբ անցեալ օր կ'ըսէր թէ աշխարհի ամէն մասին մէջ նուաստացանք և արհամարհուեցանք: Ո՛չ, կ'ենթադրեմ թէ այդ ծայրայեղ լեզուն Մայրադոյն Արեւելքի համար միայն կրնայ պատշաճիլ.»

Հասարակաց միջնկի մը մէջ պատասխանատու նախարարի մը կողմէ արտասանուած այս խօսքերը բնականաբար արձագանգ պիտի դտնէին ո՛չ թէ միայն դիւանագիտական, այլ նաև առեւտրական և դրամական աշխարհին մէջ:

Բայց ենդիր է թէ Պ. Զէմպըրլէյնի այս յայտարարութիւնները Սալիսպրիի դահլիճին քաղաքականութիւնը կը ցոլացնեն լիովին. քանիցս ըսուեցաւ թէ Անդլիոյ դաղթային նախարարը իր ընկերակիցներուն կարծակից չէ, և հակառակ իմաստութեան և խոհեմութեան լեզուին իր յաճախակի շեղումներուն, դարձեալ կը մնայ սակայն դահլիճին մէջ, վասդի ներկայ նախարարութիւնը չի կրնար Զէմպըրլէյնի պէս աղդեցիկ անհատ մը զրկուիլ յոժարակամ:

Դիւանագիտական, կամ աւելի, եւրոպական տեսակէտով՝ այս է առաջիկ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին արտադրած երեւոյթը ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ: Միջամտութիւն չի կայ բնաւ տակաւին, և թշնամութիւնները տակաւին մղուած չեն բացարձակ ուժով Ատլանտեանի մէջ կամ Խաղաղի եղերքներուն վրայ, որպէս զի կարելւոր բան մը արձանագրենք, ընթերցողներուն հետաբրքրութիւնը դոհացնելու համար:(*)

Ե.

ԲՈՒՐԳԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

Թղթակցութիւններէս մէկուն մէջ բան էի թէ Նեղոսի ջուրերը չափազանց բացուած են. Երբ և ինչպէս տեղի կ'ունենայ իրենց բարձրացումը. այս հարցումը ուղղեցին ինձի վերջերս:

Նեղոսի վրայ չեմ կրնար խօսիլ կատարեալ ձեռնհասութեամբ՝ պիտի բաւականանամ յիշելով հոս, ինչ որ սորված եմ ես ինքս ալ դիրքերու ընթերցմամբ և Եգիպտոսի մէջ երկարամեայ բնակութեամբ:

Հին եգիպտացիները Նեղոսի յարոյցքը կը վերագրէին այն արցունքներուն՝ զոր կը թափէր անմխիթարելին Իսիս, Օսիրիսի գերեզմանին վրայ: Այսօր ապացուցուած է թէ ջուրերու այդ բարձրացումը առաջ կու դայ ո՛չ թէ Իսիսի արցունքներէն, որքան ալ առատ ըլլային անոնք, այլ պարզապէս Կեդրոնական Աֆրիկէի կողմերը՝ ուրկէ ճերմակ Նեղոսը կը բղխի՝ տեղացած անձրեւներէն, ինչպէս նաև ա՛յն անձրեւներէն՝ որոնք կը տեղան Հապէշաստանի մէջ, ուրկէ կը բղխին կապոյտ Նեղոսը և Աթպարա մեծ գետը:

Ներմակ Նեղոսի աւազանին մէջ, այդ անձրեւները կը տեղան ապրիլին և դեպ ի Սաորին Եգիպտոս կը վազեն մօրատ վայրերու կանանչորակ ջուրերը: Ցունիսի մէջտեղերը այդ ջուրերը երեւան կու դան Դահիրէի մէջ և տեղի կու տան հէնդութեանց, զոր օրինակ՝ փոքրհարութեան, որոնց կ'ենթարկուին անոնք որ կը խմեն այդ ջուրերը՝ առանց զանոնք զտոցէ անցընելու:

Բայց այս միջոցը երկար չի տեւեր: Յանընդհատ օր վերջը կապոյտ Նեղոսի և Աթպարայի ջուրերը կը սկսին բարձրանալ իրենց հետ բերելով այն կաւը՝ որ հողը պիտի բեղմնաւորէ: Դեռատարոյցքը այն ատեն տեղի կ'ունենայ արագապէս և կը պատահի որ տղմաթաւալ ջուրերը բարձրանան օրը մէյմէկ մէթր: Բոլոր Նեղոսի հովիտը այն ատեն կը վերածուի մեծ լիճի մը, մինչև այն օրը ուր ջուրերը քաշուելով քիչ քիչ, թողլ տան երկրագործին վարուցան ընել:

Ըսածներէս պէտք չէ հետեւցնել թէ Նեղոս դեան է որ կ'ողողէ եգիպտոսը, ինչ որ ադէտ մը պիտի ըլլար, այլ թէ երկրագործներն են որ գետին թումբերուն մէջէն ջրանցքներ հատատած են և կ'ընդունին անոնցմէ պէտք եղած քանակութեամբ ջուր, հողը ջրելու և բեղմնաւորելու համար, զօրօրինակ՝ մէկ մէթր բարձրութեամբ ջուր, որ ամիս մը տուրը կը քաշուի Նեղոսին հետ: Եւ ամէն տարի երեւոյթը կը կրկնուի մեծ կանոնաւորութեամբ, բայց ո՛չ առանց վտանգի. այսպէս, եթէ Նեղոսի ջուրերը ինը մէթր բարձրութեան մը հասնին, բոլոր Եգիպտոս ողողման վտանգի մէջ է: Եթէ ընդհակառակը, ջուրերը վեց մէթր է պակաս բարձրութեան հասնին, ադիտ բեր երաշտութիւնն է, երկրին աւերն ու կործանումը, առնուազ՝ երկու տարուան համար:

Այս է պատճառը որ Նեղոսի յարոյցքը ամէն ժամանակ շահագրգռած է եգիպտոսի բնակչութիւնը: Քրիստոսէ 861 տարի առաջ Դահիրէի վերի կողմը, Ռոմա կղզիին մէջ, Նեղոսաչափ մը շինուած էր, որ ցոյց կու տար թէ գետին ջուրերը օրական ի՞նչ բարձրացում ունեցած են: Այս միւնոյն Նեղոսաչափն է որ կը գործածուի դեռ այսօր, որուն ցոյց տուած բարձրացումը կը նշանակուի Շէլիին կողմէ և ամէն օր Դահիրէի փողոցներուն մէջ մուտնիկով կը ծանուցուի հասարակութեան: Երբ ջուրերը կը բարձրանան ութը մէթրի չափ, Դահիրէի մէջ տեղի կ'ունենայ բացումը «Խալիք-իլ-Մասրի» ջրանցքին, որ Դահիրէի կեդրոնէն կ'անցնի, քաղքին հարաւային կողմը՝ դեռին աջ եղերքէն մեկնելով:

Այս արարողութիւնը եգիպտոսի ամէնէն շահեկան, հանդիսաւոր և հնաւանդ արարողութիւնն է:

Կը պատմուի թէ Լօմէր Խալիֆային կողմէ Եգիպտոսի դրաւումէն առաջ, այսինքն մինչեւ Քրիստոսի 640 թուականը, ամէն տարի սովորութիւն էր «Խալիքի» ջրանցքին բացման առթիւ Նեղոսի մէջ նետել կոյս մը, ողջ ողջ, իբր զոհ այն աստուածներուն՝ որոնք կը նախագահէին Նեղոսի յարոյցքին: Բայց Լօմէր Խալիֆա, չուզեց համակերպիլ այս սովորութեան, և այնպէս պատահեցաւ որ այդ տարին իսկ Նեղոսի ջուրերը չբարձրացան, բոլոր բնակիչներուն դժգոհութեանը տեղի տալով: Ժողովուրդը, որ դեռ կռապաշտ էր, հնադարեան այդ սովորութեան ջնջումին կը վերագրէր այն երաշտութիւնը՝ որմէ կը տառապէր բոլոր եգիպտոս:

Հետեւեալ տարին, Լօմէր Խալիֆան նորէն ընդդիմացաւ բարբարոս սովորութեան պահանջած մարդազոհին և եգիպտացիները նորէն դանդատեցան: Այն ատեն Խալիֆան Ամենակարողին ուղղուած եռանդուն կոչ մէ մը եղաւ, հետեւեալը դրեց թուղթի մը վրայ, որ Նեղոսի մէջ նետուեցաւ.

«Հաւատացեալներու Իշխան Ապտուլլահ Լօմէր, եգիպտոսի Նեղոսին,

«Եթէ քեզմով միայն կը հոսիս, մի հոսիր ա՛յլ. բայց եթէ Ամենակարող Աստուածն է որ կը հրամայէ քեզ, կ'աղաչենք իրեն որ հոսեցնէ ջուրերդ»:

Այն տարին Նեղոսի ջուրերը բացուիլ կերպով օգտակար և արդասաւորիչ եղան: Ասոր վրայ, արարները, նոր կրօնքին դերազանցութեան համոզուած, աւելի դիւրութեամբ ընդդրկեցին իսլամութիւնը և վերջ արուեցաւ մարդազոհին:

Մեր օրերը «Խալիքի» բացման առթիւ, Նեղոսի երկու ափերուն վրայ խռնուած ամբոխը ջրանցքին մէջ մանր դրամներ կը նետէ, այն պահուն՝ ուր վար կ'առնեն Նեղոսին թումբ կազմող հողը և մինչդեռ ջուրերը ներս կը յորդին, բոլորովին մերկ արարներ հոն կը նետուին և այդ դրամները հաւաքելու համար կը վազեն ջուրերուն առջեւէն, որոնք զերենք կը հալածեն և վերջ ի վերջոյ կը թաթաւեն: Տեսարանը շահեկան է: Խտիվական երաժշտախումբը իր լաւագոյն կտորները կը զարնէ. կը ծափահարեն երկու եղերքներէն, մինչդեռ ամբոխին թընդանօթները կը դոռան, ժողովրդին իմացնելով թէ «Խալիք»ի բացումը և թէ՝ ջուրերուն բարձրացումին դոհացուցիչ բլալը: Արդարև այս ջրանցքին յատակը այնպէս մը կազմուած է, որ Նեղոսի ջուրերը չեն կրնար հոսիլ անոր մէջէն եթէ եօթը մէթրէ պակաս բարձրացած են: Ուստի «Խալիք-իլ-Մասրի»ի արարողութիւնը կու գայ աւետել երկրին, թէ Նեղոսի յարոյցքը բաւական է բոլոր եգիպտոսը արդասաւորելու համար:

Դրածներէս կը հետեւի թէ Նեղոսի յարոյցքը գլխաւորաբար առաջ կու դայ Կապոյտ Նեղոսէն և Աթպարայի մեծ գետէն, որոնք Հապէշաստանի լեռներէն կը բղխին: Անգլիացի երկրախոյզ Պէյլը պատմած է թէ իրի կուն մը ցուցած Աթպարայի ափերուն վրայ պառկելով, երբ առտուն կ'արթննայ, ինքզինքը կը դտնէ 900 մէթր լայնութիւն և 5-6 մէթր խորութիւն ունեցող գետի մը առջեւ.— Երանելի՛ գետ, որուն կապուած է եգիպտոսի բաղդը. հոսէ՛, հոսէ՛ միշտ:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՐՈՆԻԿ

Մանկութենէ սկսեալ եւ դպրոցական հասակի մէջ ակառներու առողջութեան հսկելու է.— Սամոմոր եւ ակառներ.— Խմասութեան ակռայի մը պատմութիւն.— Նեխական հիւանդութեանց ժամանակ մանաւանդ բերանի հականեխութիւնը անհրաժեշտ է.—Բերանի հականեխութիւնը իբր նախազգուշական միջոց փոխադրական հիւանդութեանց դեմ.—Բերանի եւ ակռաներու մաքրութեան համար մեկ երկու դեղագիր:

Նախընթաց յօդուածի մէջ ակառներու վրայ խօսելով յայտնեցի թէ միայն ջղաձգութիւնն եւ այլ կազմական հիւանդութիւնները՝ ակառներուն շուտով այլայլելուն և փտելուն պատճառը չեն, այլ բերանին հակառողջական վիճակը և մանաւանդ հոն բոյն դրած և փտութեան յատուկ վեց տեսակ միքրոպները մեծ դեր կը խաղային այս մասին:

Ուրեմն եթէ չենք ուզեր որ ժամանակէն առաջ ակառները փտին և արուեստական ակառներ գործածելու հարկին մէջ գտնուինք, թէ՛ իբր կենսական պէտք և թէ՛ իբր վայելչութիւն, հարկ է որ մանկութենէ սկսեալ ամէն առողջապահիկ խնամք չզլանանք ակառներու:

Շատ անգամ փոքրիկ մանուկներուն ակռաները ուշ կը բուսնին և շուտով ալ ոտք չեն ելեր անոնք: Այս վիճակին պատճառը ասուն անկատար սննդառութեան և տրուած կաթին որակի թերութեան մէջ պէտք է փնտռել: Եթէ կաթը պէտք եղած համեմատութեամբ ֆոսֆորի աղեր չի պարունակեր և կամ եթէ ժամանակին առաջ երախաներուն չափահասի սնունդ տրուի, իրր թէ դանոնք շուտ զարգացնելու ցանկի նախապաշարմամբ, բնական է որ ոսկորները և ակառները չեն զարգանար, ոսկորները կը ծռմռին և բուսած ակառներն ալ տկար և անկանոն կ'ըլլան: Մեղմ մեծ մասամբ շատ անփոյթ են իրենց զաւակներուն բերանին և ակառներուն առողջապահութեան հոգ տանելու: Զարմանալու չէ ասոր, որովհետեւ երբ իրենց ակառները մաքրելու հոգ տարած չունին, ինչպէս կ'ուզէք որ իրենց զաւակներուն ակառները միաքերնին բերեն:

Հաստատուած է որ Բարիզի Ժ.Բ. շրջանակին նախնական վարժարաններուն տղոց 100ն 55ին ակառները անմիջական խմբի պէտք ունին: Բազմաթուաստան վարժարանի աշակերտներուն 100ին 75ը նոյնպէս ատամնարուժական դարմանի կարօտ էին:

Հետաքրքրական է անշուշտ իմանալ մեր վարժարաններու այդպէս բժիշկներէն թէ դպրոցական տղոց մէջ 100ին քանի՞ հաւասարութեամբ ակառները խնամքի կը կարօտին արդեօք:

Ուրեմն թէ՛ առաջին ատամնաւորութեան և թէ՛ երկրորդ ատամնաւորութեան ժամանակ մանաւանդ՝ ծնողքներուն պարտքն է տղոց բերանին և ակառներուն մաքրութեան հսկել՝ պարզապէս՝ բերանը և ակառները, եռացեալ ջուրի մէջ 100ին 3 4 հաւասարութեամբ ասիտ պորիդ լուծուած ջրով լուալով և զանոնք իրենց տարիքին համեմատ բերաններն ցոցուելու և ակառներնին խոզանակելու վարժեցնելով՝ առաւօտները և մանաւորապէս ճաշերէն վերջը:

Նաև այդ տարիքներուն մէջ տեսնուած բերնի տեսակ տեսակ բորբոքումները, ակառներուն ականոնութիւնները և փտութիւնը հարկ է շուտով խնամել տալ և բերանին վիճակին համեմատ ակռայի հականեխական մասնաւոր փոշի կամ ջուր մը գործածել:

* * *

Շատոնց ի վեր գիտցուած ճշմարտութիւն մըն է որ լաւ ատամոքս ունենալու և կերածը մարսելու համար լաւ ակառներ ունենալու է: Բայց այս ճշմարտութիւնը չատ անգամներ՝ ո՛չ ատամոքսն նեղուողը և ո՛չ ատամոքսը դարմանող բժիշկը մոքէն կ'անցընէ: Ուստի եթէ հիւանդը մտածած չէ իր ակառներուն՝ բժիշկը իր դարմանները չկատած և կամ իր դարմանները ի գործ դրած ժամանակ՝ հիւանդը ատամնարոյժին ալ խնամքին յանձնելու է: Ուրիշ պարագաներու մէջ ալ ակառները աչքէ անցընել հարկ է: Հանգուցեալ Սերվիչէն էֆէնտի գլուխ և երեսի ջղացաւերէ տառապող չափահաս օրիորդ մը կը դարմանէ երկար ատեն: Գ.ածադրած բոլոր դարմանները օգուտ մը չեն ըներ սակայն և Սերվիչէն էֆէնտի գրեթէ յուսահատ՝ կ'ըսէ թէ այս ցաւը բուժելու համար գլուխը մարմինէն բաժնել հարկ պիտի ըլլայ.... Այս կարուկ միջոցը ի գործ չդրուած՝ հիւանդը հանգուցեալ Սերվիչէն և Բեթիպեան էֆէնտիները միասին կը նային անդամ մըն ալ: Տոքթ. Բեթիպեան հիւանդին բերանը կը զննէ և տեսնելով որ բերանին խորը պատուած խմաստութեան ակռայ մը (*) երկար ատենէ ի վեր մեծ երկունքի մէջ է աշխարհ գալու համար, նշտարակի հարուած մը կու տայ ակառն ծածկող լիզնին և ջղացաւը անհետ կ'ըլլայ: Մեծանուն Սերվիչէն էֆէնտի իմաստասէր մըն էր միանգամայն՝ բայց անուրանալի է սակայն որ Տոքթ. Բեթիպեանն ալ մեծ իմաստութեամբ շարժած է վերոյիշեալ պարագային մէջ:

* * *

Նեխական հիւանդութեանց (maladies infectueuses) միքրոպային բնութիւնը հաստատուելէն ի վեր, ընդհանուր և մարսողական ճամբաներու մուտքը կազմող բերանը և քիթը առողջապահիկ և հականեխական վիճակի մէջ պահելու համար մեծ հոգ և խնամք տանիլ հարկ եղած է հիմա: Ինչպէս ըսինք արդէն, մինակ ակառները փտեցնող միքրոպները չեն որ բերանին մէջ բոյն դրած են, այլ տեսակ տեսակ նեխական հիւանդութեանց միքրոպներ կազմ և պատրաստ բերանին մէջ կը սպասեն՝ մարդուս մէկ տկար վայրկեանէն ագուտ քաղելով սպեւորուելու և նոր կեանք մը առնելով հիւանդութեանց ծնունդ տալու համար: Առողջական վիճակիս խանգարածին պէս և կամ փոխադրական հիւանդութենէ մը բռնուած նուս պէս, բերանին մէջ բոյն դրած միքրոպները՝ ստրով գլխով գործի կը սկսին և հաստատելու համար թէ ձախորդութիւնը միայնակ չի գար՝ երկրորդական հիւանդութեանց ծնունդ կու տան միանգամայն: Այս ըսածներս օրինակով մը բացատրենք և ընթերցողներուն պարզենք, որովհետեւ գործնականի մէջ մեծ կարեւորութիւն ունի:

Վարդախտը (խըզմա-խ) ամենուն ծանօթ նեխական հիւանդութիւն մըն է: Եթէ այս հիւանդութեան շրջանին մէջ աչքի ցաւեր, ականջի բորբոքումներ, բերանի կերցաւ (ֆանկրենա) կոկորդի կեղծմակ և մանաւանդ մահացու թոքատապեր կը պատահին, անոնք երկրորդական հիւանդութիւններ են, վարդախտի միքրոպն տարբեր միքրոպներէ ծագում առած: Այս միքրոպները ականջին, աչքերուն, բերանին մէջ բոյն դրած միքրոպներ են որոնք վարդախտի ժամանակ նոր կենսակցութիւն մը առնելով եւ մեր

(*) Վերի և վարի ծնոտին վերջին չորս ակառները իմաստութեան ակռայ կը կոչուին:

(*) Պ. Զէմպլըրլէյնի ճառին ուրիշ կարեւոր մասերը տես մեր այսօրուան քաղաքական բաժնին մէջ:

ԹԱԿԱՐԻՆ

Հայաստանի հեղափոխական դաշնակցության Ազգային Ինքնապաշտպանության Կենտրոնական Կոմիտեի ամսագիր

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս նշանակեցինք մեր անցեալ համարի մէջ, Թիֆլիսի Ազգային Ինքնապաշտպանութեան Կենտրոնական Կոմիտէն հրատարակեց մի գրաւոր հրաւէր՝ Հայաստանի Ազգային Ինքնապաշտպանութեան Կենտրոնական Կոմիտէի անունով։ Հրաւէրը ուղղուած է Հայաստանի բոլոր հեղափոխական կազմակերպութիւնների, ինչպէս նաև ազգային ինքնապաշտպանութեան գործով զբաղուող անհատների։ Հրաւէրի նպատակն է՝ հրաւիրել բոլոր կազմակերպութիւնները, որպէսզի նրանք ներկայանան Կենտրոնական Կոմիտէի մօտ՝ ինչպէս անձամբ, այնպէս էլ գրաւոր։ Հրաւէրի մէջ ասուած է, որ Կենտրոնական Կոմիտէն ցանկանում է ունենալ ամբողջ Հայաստանի ինքնապաշտպանութեան գործի մասին ամբողջական տեղեկութիւններ, որպէսզի նրանք հնարաւորութիւն ունենան ուսումնասիրելու ինքնապաշտպանութեան գործի ներկայ դրութիւնը, ինչպէս նաև՝ ինչ միջոցներ ձեռնարկուեն նրա զարգացման համար

ունի, հետևաբար անհիմն է անոր փոփոխութեան լուրը։

—Երկրին տնտեսական կացութիւնը բարւոքելու համար Մէսսաճէրօ կ'առաջարկէ Ափրիկէն բոլորովին թողուլ, իտալական արժեթուղթերուն գինը 3 % նուազեցնել և երկրագործութեան ելմտացոյցը աւելցնել։

ՊԷԼՃԻՐԱՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Լէոբոլտ թագաւորը, որ յանձնաւոր կը ճամբորդէ, Մայիս 14ին Մատրիտ հասաւ։ Քիչ մը կենալէ վերջ, Ֆրանսա պիտի մեկնի դալ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Կարոլ թագաւոր ընկերակցութեամբ իր նախարարապետին՝ Պ. Սթուրձայի և զինուորական բազմաթիւ հետևորդներու, յունիս ամսուն վերջին շաբթուան մէջ Ս. Բէդրոսպուրգ պիտի երթայ. և երթալու դառնալու միջոցին հաւանականաբար պիտի այցելէ նաև Վիեննայի և Պերլինի արքունիքներուն։

ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.—Հոլանտայի խորհրդարանին մէջ Պ. Պալման զինուորական անձնական ծառայութեան դէմ խօսած միջոցին չանթահարիչ կաթուածէ մը յանկարծամահ եղաւ։ Խորհրդարանը անմիջապէս նիստը դադրեցուց և վրճաբանութիւնը ուրիշ օրուան ձգեց։

ՍՈՍԿԱԼԻ ՓՈՒՐԻՆ — Ճաբոնի հիւսիս արևելեան ծովափունքին վրայ Մայիս 11ին տեղի ունեցող ահեղի փոթորկի մը միջոցին անյայտ եղած են 200 շոգենաւ և 1,500 նաւագ։

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆ ԲԷՖԻՆԻ ՄԷՋ — Ուրբաթ կէս օրէ վերջ Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանը Բեքին հասնելով, շատ փայլուն ընդունելութիւն մը եղաւ իրեն։ Իշխանը գերմանական դեսպանատունը գնաց ուղղակի. ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր իր կառքին անցքին վրայ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.—Մայիս 7ին (այսօր) Պալթիկի ռուսական նաւատորմը՝ որ կը բաղկանայ 19 զանազան մարտանաւերէ, տարեկան ռազմափորձերը պիտի սկսի կատարել Մաքարով դեր-ծովակալին հրամանատարութեան տակ։

ՅՈՒՆԱՍԱՆ.—Հայի գինը կը շարունակէ բարձրանալ. և բան մը չպիտի կըրնայ արգիլել այդ բարձրացումը։ Օրան 75—80 լէթթայի կուտան արդէն. ինչպէս քանի մը օրէն 90 կամ 100 լէթթայի պիտի ծախուի։ կառավարութիւնը բան մը չի կրնար ընել։

—Պրէնոնի նաւային աւազաններուն շինութիւնը յանձնուեցաւ 17 առ հարիւր զեղչով Պ. Քիրեաքոսի։

—Արքայական ընտանիքը կիրակի օր Բիլիաս հասաւ (Նավարին). ուրկէ Սֆաքիրիա կղզին գնաց։ հոգեհանգիստ մը կատարել պիտի տայ ռուս նաւաղներու գերեզմաններուն վրայ։

ԹՈՒՆԻՍԻՈՅ ՍՈՒՆԿԵՐԸ.—Անցեալ օր Խոտլիոյ մէջ գեղցի մը առանց գիտնալու դաշտէն թունաւոր սունկեր ժողվելով տուն կը տանի և աղէկ մը եփելէ յետոյ իրիկունը երիկ, կնիկ և հինգ զաւակ սեղան կը նստին ու փառաւորապէս կ'ուտեն զայն։ Կէս գիշերին ահռելի ցաւերու մէջ կ'ալթնանն. բժիշկ կանչելու անփոյթ կը գտնուին, դրացիները կ'իմանան, կ'երթան բժիշկ բերելու, բայց բանը բանէ անցած էր. ընտանիքին բոլոր անդամները աղէսաբեր գալարումներով և անբացատրելի պոռտուքներով ու ճիչերով հոգիին կուտային։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՄԱՏԻՒՆ 17 ՄԱՅԻՍ.—Մանիլայի հետ ընդհատեալ հեռագրական յարաբերութիւնները, որ դեռ նոր հաստատուած էին, նորէն խզուեցան։

—Իբրեւ լրտես բռնուած ամերիկացի լրագրի թղթակիցներուն փոխանակութիւնը Արկանսաթայի սպանիացի գերիներուն հետ, դժուարութեանց կը հանդիպի։

—Ահաւասիկ նախարարներուն հաւանական ցանկը.

Պ. Սակասթա նախարարապետ. Պ. Կրուսզար, արդարութեան նախարար. Պ. Լոբէզ Բուլիկսէրվէր՝ ելեւմտից. զօրավար Գորրէա պատերազմական. Պ. Լէոն Բասթէլլ, արտաքին գործոց. Պուլթէր դեր ծովակալ՝ ծովային գործոց. Պ. Բուէրօ Փիրոն՝, հանրօգուտ շինութեանց. Պ. Կամազօ գաղթականութեանց։

Ասոնց մէջ նորեկներն են դեր-ծովակալ Պուլթէր և Պ. Պ. Բասթէլլ, Փիրոն և Կամազօ որ կը յաջորդեն ծովակալ Պերէժայի, Պ. Կուլոնի, կոմս Բսլբուէնայի և Մորէի։

ԲԷՐԼԻՆ.—Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանը երէկ ամառային պալատին մէջ այցելութիւն տուաւ կայսեր և մայր կայսրուհիին։ Կայսրը և իշխանը իրարու ձեռք սեղմեցին։ Կայսրը փոխադարձ այցելութեան գնաց իշխանին և այդ առթիւ ընծաներ տուաւ անոր։

ԲԷՆԹԱ.—Հունգարական պատուիրակութեան արտաքին գործոց յանձնաժողովը Տր. Ֆալլ հարցում ուղղեց Կոլուխովքի կոմսին Ֆրանֆ-ֆոն-Բիլէր Զաչխան՝ յայտնութեանց վրայ։ Նախարարը պատասխանեց թէ այդ յայտնութիւնները խոշոր և ծիծաղելի սուտեր են։

—Աւստրիական պատուիրակութեան ելմտացոյցի յանձնաժողովը ընդունեց բանակին բացառիկ ելմտացոյցը, բացի 30 միլիոնի յաւելուածական վարկէն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրիտանական դահլիճին անդամներուն միջեւ անհամաձայնութիւններ ծագեցան Պ. Զէմպրլէյնի ճառին առթիւ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ գաղտնի նիստակցութեան մը լուրը բացարձակապէս կը հերքուի։

ԲԱՐԻԶ.— Սակրաթին մէջ պտտող զրոյցը թէ Լոնտոնի ռուսական դեսպանը արձակուրդով պիտի մեկնի, անհիմն է։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 18 մայիս.—Զրոյց կայ թէ Հայիթիի կողմերը նաւամարտ մը տեղի ունեցած է։

ՎԱՇԻՆԳԹՈՆ.—Ժողովուրդին մէջ մեծ դժգոհութիւն մը կայ. հասարակաց կարծիքը անհանգիստ է Քուպայի և Ուէրվերա ծովակալին նաւատորմին դէմ ըլլալիք գործողութեանց ուշանալէն։

ՀԱՎԱՆԱ.—Մորրոյի փարոսը վառեցին, վասն զի վերջին լուրերու համաձայն, Սէրվերա ծովակալին նաւատորմիղը մեծ արագութեամբ Քուպա կ'ուգայ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նոր դահլիճը ամբողջապէս չկազմուեցաւ, վասն զի Բարիզի դեսպան Պ. Լէոն Բասթիլլօ չընդունեց արտաքին գործոց նախարարութիւնը։ Ահաւասիկ նոր նախարարութեան շատ հաւանական ցանկը. Պ. Սակասթա՝ նախարարապետ, Պ. Գիւլազար՝ արդարութեան նախարար, զօրավար Գորրէա՝ պատերազմական, Պ. Օնան՝ ծովային գործոց, Պ. Բաբ տը Պոն՝ ներքին գործոց, Պ. Բուիկսերվէր՝ ելեւմտական, Պ. Կամազօ՝ հանրօգուտ շինութեանց և Պ. Փիրոն՝ գաղթականութեանց։

Ծովային գործոց նորընտիր նախարարը ծովային հրամանատար ու երեսփոխան է։

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը փակեց աւագածողովը։

ԼՈՆՏՈՆ —Տէյլի Մէյլ հաստատապէս կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ կայսրը Անգլիոյ գաղթականութեանց նախարար Պ. Զէմպրլէյնի ճառին պատասխանելու միտք ունի։

ՎԻՊԱԿ

Մեր երէկուան Խմբագրականին երկրորդ սիւնակին մէջ, 31րդ տողին վրայի շահասէր բառը պէտք է շահասպան կարդալ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Ս. Պատրիարքը կայս. Պալատ երթալով տեսակցեցաւ Ա. Բարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ։

—Կրօնական նախարարութիւնը ուզելով գիտնալ պետական վարժարանները զրկուելիք աշակերտներուն ուսումնական կարողութեան աստիճանները, անոնց վիճակացոյցը ուղած էր Պատրիարքարանէ, և որովհետեւ Ուսումնական Խորհուրդը՝ մասնաւոր տեղեկութիւններ ստանալու միջոցաւ ընտրելիները ալ դէն քննած և անոնց իւրաքանչիւրին կարողութեան աստիճանները ցոյց տուող վիճակացոյց պատկեր մը ներկայացուցած էր, երէկ Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտի այդ վիճակացոյցին մէկ օրինակը յանձնեց կրթական նախարարութեան։ Կրթական նախարարութիւնը այս վիճակացոյցին համեմատ իւրաքանչիւր աշակերտի յարմար վարժարանը սահմանելով, պիտի յանձնէ մուտքի տոմսերը։

—Բարձր. Ցարութիւն բաշա Տատեան երէկ առտու Ս. Պատրիարքին բնակարանը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Նորին Սրբազնութեան հետ։

—Վաղը Քաղ. ժողովը կը գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Տնտեսական Խորհուրդն ալ հրաւիրուած է վաղը նիստ ընել Պատրիարքանի մէջ և պակսած անդամներուն համար ընտրելիներու ցանկ մը պատրաստել և ներկայացնել Քաղ. ժողովին ի հաստատութիւն։

—Կրօն. ժողովի վերջին նիստի օրակարգին մէջ ամուսնական խնդիր մը կար, որ բաւական երկար խորհրդակցութեան առարկայ եղաւ։ Խնդիրը ամէն կերպով հետաքրքրական ըլլալով, ամփոփում մը կը ներկայացնենք։

Քանի մը տարի առաջ Սամաթիոյ մէջ ամուսնացած է Խարբերդցի դեղագործ կարապետ Մարտիրոսեան անուն ազգային մը հայ հռոմէական պատկով։ Ցիշեալ անձը ժամանակ մը իր կնոջ հետ ապրելէ ետքը Ամասիա կ'երթայ և տեղւոյն Առաջն. տեղապահ Տ. Նիկողոս վարդապետի դիմելով, հայ եկեղեցւոյ պատկով հայ օրիորդի մը հետ ամուսնանալու փափաք կը յայտնէ։ Տ. Նիկողոս վարդապետ ըստ օրինի խնդիրը կը տեղեկագրէ Պատրիարքարանին և կը հարցնէ թէ յիշեալ անձը ուրիշ տեղ ամուսնացած է թէ ոչ։ Որովհետեւ Հայոց Պատրիարքանի մէջ յիշեալ կարապետի ամուսնացած ըլլալու մասին արձանագրութիւն չի կար, և այդ միջոցին լսուած էր թէ յիշեալ անձը հայ հռոմէական կղերին միջոցով պսակուած էր, Պատր. Փոխանորդ Հայրը դիւրաբաչ կը հարցնէ նոյն պատրիարքարանին թէ իրենց արձանագրութեանց մէջ այդպիսի անձի մը անունը կա՞յ և թէ պսակած են թէ ոչ։ Այս առաջին հարցումը անպատասխանի կը մնայ որուն վրայ փոխանորդ Հայրը կը պարտաւորուի կրկնել և երրորդել իր հարցումը. երրորդ հարցման վերջապէս կը պատասխանուի թէ այդ անունն անձ մը չի կայ իրենց պաշտօնական տոմարին մէջ։

Այս պատասխանին վրայ փոխանորդ Հայրը կը գրէ Ամասիոյ տեղապահին թէ Պոլիս ոչ հայ և ոչ հայ հռոմէական Պատրիարքարանին մէջ յիշեալ կարապետի ամուսնացած ըլլալուն արձանագրութիւնը չէ գտնուած։ Ասոր վրայ, Տ. Նիկողոս վարդապետ կը թողլատրէ պսակել կարապետ Մարտիրոսեանը ներկայացեալ օրիորդին հետ։

Այս գործողութիւնը վերջանալէն ետքը, հիմա հայ հռոմէական պատրիարքական փոխանորդ Հ. Սահակ ձիզմէճեան, գրաւորապէս բողոք կը բառնայ կարապետի ամուսնացած ըլլալուն դէմ, ըստ տեղեկագրութեան Սամաթիոյ մեծաւորը վարդապետին։

Ահա այս գիրն էր որ կրան. ժողովի վերջին նստին ներկայացաւ։ Ժողովը նկատելով որ Հայոց Պատրիարքարանի կրկին կրկին հարցումներէն ետքը, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը պատասխանած էր թէ այդպիսի մէկը անծանօթ էր իրենց և այս տեղեկագրութեան վրայ արտօնուած էր Ամասիոյ մէջ տեղի ունեցած պսակը, հետեւաբար նոյն ամուսնութիւնը վաւերական ճանչցաւ և դրդիչն ամբողջ պատասխանատուութիւնը Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին վրայ թողուց։

—Տրապզոնէն կը գրեն մեզ.

Բաղաքիս Ամենափրկչի Վանքին տարեկան տօնախմբութիւնը, որ տնտեսական տագնապին պատճառաւ երեք տարիէ ի վեր չէր կատարուեր, այս տարի Նոր Կիրակիին վայելուչ կերպով տեղի ունեցաւ։ Եկեղեցական արարողութեանց նախագահեց Գեր. Տեղապահ Հայրը։ Վանքին մատուռը կարի փոքր ըլլալով, Ս. Պատարագը բացօթեայ որոշուած տեղ մը մատուցուեցաւ։ Բաղաքին և շրջակայ գիւղերէն երկսեռ խուռն բազմութիւն մը ներկայ կը գտնուէր հանդէսին։ Կանխաւ եղած որոշման մը համաձայն, օգտվից ըմպելի գործածելը և նուագարան ածելը արգիլուած էր։ Հանդէսը զուտ կրօնական եղաւ։ Ներկաները հոգեկան մխիթարութեան մը հաճոյքով իրենց տեղերը դարձան։

Վանքին հիւսիսային-արեւմտեան ծայրը գտնուող սենեակները կը նորոգուին։ յառաջիկային հոս գիւղական դպրոց մը բանալու մտադրութիւն կայ։

Տեղապահ Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. Պէհրիկեան, Բաղաք. ժողովի անդամներէն Մեծ. Գասպար էֆ. Խանէտանեանի հետ Զէֆանոզ անուն գիւղը այցելութեան գընաց։ Զէֆանոզ երեք տարի առաջ քաղաքացւոց ամբանոցն էր։ Հայր Սուրբը շաբաթի մը չափ հոն մնալով, քաղաք վերադարձաւ։ Հիմա կը պատրաստուի թեմերը այցելութեան ելնել. առաջին անգամ Թրիպոլի պիտի երթայ, ապա Եէզիւ և Տրապզոնի բոլոր գիւղերը այցելէ վերջ. կիսիւշանէ պիտի անցնի։

Տեղապահ Հօր կողմանէ այս անգամ ևս Սգդ. Հիւանդանոցին 600 օխա լուբիա զրկուեցաւ։

Ցաւօք կը լսենք թէ Անտոն էֆ. Ազարեան, եղբայր Հայ-Հռոմէականաց Գերերէչանիկ Ազարեան Պատրիարքին, երէկ առտու իր մահկանացուն կնքեր է Բերա իր բնակարանը։ Հանգուցեալը հանրածանօթ անձնաւորութիւն մըն էր Պոլսոյ կառավարական և ընկերական շրջանակներու մէջ։

Ընտրեալ շուրջեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Արտաքին գործոց նախարարութեան Էվրագի տեսուչ ձէվալ պէյի իւլայի Ա. աստիճան։

Սառոէ լրագրին արտօնատէր Մէհմէտ Նուրի էֆ.ի Մի.թէմայիլի աստիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ

Սոֆիայի ֆրանս. հիւպատոսին Բ. կարգի Մէճիտիյէ։

Սթանբէօլի մետրապոլիտ Տ. Գաւրիլիկոսի Դ. կարգի Մէճիտիյէ։

Էրզրումի Հանր. Պարարի փոնիյ Պ. Կրընիյէի Դ. կարգի Մէճիտիյէ։

Կրետէի ոստիկան-զինուորներու հրամանատարին օգնական Զըրչիլ պէյի Իֆթիխարի շքադրամ։

ԹԵՍԱԼՈՆԻՈՅ ՊԱՐՊՈՒՄԸ.—Լամիայէն կը հեռագրեն թէ ահմանագլխի զօրքերուն պարպուիլը Արէնքի ռուսական դեսպանին միջոցաւ ծանուցուեցաւ Յունաստանի նախարարապետին և անոր միջոցաւ ալ Լամիայի կառավարչին։ Ասոր վրայ յոյսերուն պահպաններուն վրայ յարձակեալ, անոնցմէ մէկը երեք երեսի բաւական ատեն կռուեցաւ վագրին հետ և յաջողեցաւ վիրաւորել զայն։ Վագրը վիրաւորուելուն վրայ սկսաւ փախչիլ ու բիչ յետոյ գետին վռուեցաւ։

Պահպանները երթալով մեռուցին զայն. մորթը երկրագործական սենեակին կողմէ տեղին յոյներու վարժարանին նուիրուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.—Մայիս 3ին Իգմիրի մէջ խան մը և չիշի մթերանոց մը այրեցան. Վնասը 2500 ոսկի կը հաշուուի։

ՍԵԼԻ ԼԵՌՆՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ.—Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Սև Լեռնցի մէկ քանի չքաւոր պատանիներ ձրիաբար կայս. վարժարաններուն մէջ ընդունուին։

ԷՆՎԷՐ ԲԱՇԱ և Խալիլ պէյ վաղ. Ամերիկա պիտի մեկնին, պատերազմական գործողութեանց հետեւելու համար։ Երկուքին ալ 200 ական ոսկի տրուեցաւ, իբրեւ ճամբու ծախք։

ԹԷՆՊԷՌԻի ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ բաժնետէրները նախընթաց օր նիստ ըրին և վաւերացուցին կայս. կառավարութեան հաւանած ներքին նոր կանոնագիրը։ Այդ կանոնագրին պայմաններուն մէջն են ընկերութեան օսմ. անունը կրելը և գրամպլիին պարզ (100 ֆր. հատը) և գլխաւոր բաժնեթուղթերու վերածուիլը. ասոնցմէ զատ կանոնաւոր ամորթիսման մը հաստատուեցաւ գրամպլուիլը պայմանաժամին լրանալէն առաջ վճարուելու համար։

ԹԱՀԻՐ ՊԷՅԻ ԱՐԿԱՆՐ. — Մալթ-մալ լրագիրներուն արտօնատէր Թահիր պէյ նախընթաց գիշեր ժամը 5ին Բերա, Թոգաղլանի սրճարանէն դուրս ելլալով իր տունը դացած ատեն, գորշագոյն ճաքէթով, սև ֆէսով, միջահասակ մարդ մը վրան յարձակեցաւ և գաւազանի երկու հարուած տուաւ անոր, մէկը քիթին՝ որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և սկսաւ արիւնել։ միւս հարուածը եկաւ ականաներուն, որոնցմէ երկուքը տեղերնուն խախտեցան. Թահիր պէյ այս երկու հարուածներուն պատճառած ցաւէն ոյժը կորսնցնելով, օգնութիւն կանչեց և հոն ինկաւ։ Ոստիկանները հասան թէև, բայց զարնող մարդը փախած էր. Թահիր պէյ տունը փոխադրուեցաւ և Բերայի կառավարչութենէն զրկուած բժիշկի մը կողմէ դարմանուեցաւ։ Թահիր պէյ բաւ թէ կը ճանչնայ զինքը զարնողը, որ 3-4 ամիս առաջ Վերտի թատրոնը տրուած պարահանդէսի մէջ վէճ մը ունեցած էր իրեն հետ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն մը բացաւ։

Պ. ՊԷԼԼԻՍ.—Երէկուան Նէա Էֆէմերիսը կը գրէ. Մանիրէօս Օանանդրոսի արտօնատէր Պ. Պելլիս նախընթաց գիշեր, ուրբաթական ժամը 9ին, կառքով Բերայի Շիտակ ճամբէն անցած ատեն, Լիւքսէնպուրկի առջեւ գնդակ մը արձակուեցաւ վրան, բայց վրիպեցաւ։ Գնդակ արձակողը փախաւ. ոստիկանութիւնը կը փնտռէ զայն։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ. — Բարիզի իրաւագիտական համալսարանին չրջանաւարտներէն Պ. Ժան Բաբա Պոլսոյ հելլէն դեսպանատան օգնական-թարգման նշանակուեցաւ։

ՀԱՆՐ. ՊՈՐՏՔԻ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ անգլիացի բաժնետէրներու նորընտիր փոխանորդ Պ. Լաուի տեղ, որ հիմա Աթէնք կը գտնուի, վարչական խորհուրդին նախագահութիւնը առժամաբար պիտի վարէ զոմանտան Պէռժէ։

ՅՈՒՆԱՍ Տ. Կոստանդին Պատրիարքը երէկ այցելութիւն մը տուաւ հելլենական դեսպանին։

ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍ ՊԷՅ, որ իրաւագիտական ուսում առած է Բարիզի մէջ, կրթական նախարարութեան մէջ պաշտօնի կոչուեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ արմտիքի գինը նորէն բարձրացաւ։ Այս բարձրացումը հաստատեց Ռուսիոյ արմտիքներուն գինը։

ՄՈՒՀԱՐԲԷՄ. — Պոլսոյ դատաւորին վճռագրին համաձայն, զոր կայս. իրատէ մը վաւերացուց, արաբական Մուհարբէմ ամիսը կը սկսի առաջիկայ կիրակի օրէն։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ Գ.ԼԱՒՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ. —Պաշտօնական զեկուցում մը կը ծանուցնէ թէ Ուլուպաթը գաւառակին մէջ իսլամ աղջիկներու յատուկ վարժարան մը բացուեցաւ, ուր գորգաշինութիւն ալ պիտի ուսուցուի. այս նպատակով երկու գործասեղաններ հաստատուած են։

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԶՐՈՒՇԻ կը հասնի, Էլին Եահեա եղբայրներուն, իրենց հօր Մուսթաֆա էֆ.ի և ուրիշներու ընկերակցութեամբ Սէլանիկի կուսակալութեան հասպիներէն գողցուած գումարը։

Էլին Եահեա եղբայրներուն Էմէր էֆ.ի վճռառատան գիմաւ մաղպան գոցուած և կնքուած ատեն, Տրալլէրեան Օսնիկ էֆ գնահատ նշանակուելով, 4 օրուան համար ուրը մէճիտ տրուեցաւ իրեն. Օսնիկ էֆ. այդ գրամը ամբողջովին հանձնելու անկելանացին նուիրեց։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ դեռ վառարան, մանկալ են. կը վառեն, ա՞նչափ ցուրտ կ'ըլլէ եղեր հոն։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵԲԱՐՆԵՐԸ. — Զախարիա Զախարոֆ պէյ, որ Պոլիս հիւր եկած է, Բերայի Յունաց Ս. Աստուածածին թաղին վարժարանին տարեկան 100 ոսկիի նպաստ մը յատկացուցած է։

ՀՐԵԱՑԻ ՄԸ ԽԱԲՈՒԻԼԸ !!!.—Անցեալ օր հրեայ լումայափոխ մը ճարտար խաբէութեան մը զոհ գնաց։ Խաբուելը նատած ատեն, մարդուն մէկը տոպրակ մը ոսկիի փոշի կը տանի անոր ծախելու համար։ Հրեան թէև կ'ուզէ գնել ոսկին, բայց կըսէ որ անգամ մը ոսկերիչներուն չուկան պէտք է տանիլ այդ փոշին, տեսնելու համար թէ իրաւ ոսկիի փոշի է ան. և քիչ մը կուզէ. փոշիին տերը կը հաւանի և 25 տրամի չափ թղթի մը մէջ դնելով փոշիէն, գրպանը կը խօթէ և հրեային հետ ճամբայ կ'ելլան դէպի ոսկերիչներուն չուկան։ Հոն փոշիին նմոյշը ոսկերիչներուն կը ցուցնեն, որ կը հաստատեն թէ արդարև փոշին ոսկի է. ուստի հրեան տրամը 27 դրշ էն ամբողջովին ծախու կ'առնէ տոպրակ մը փոշին։ Այս գնումէն սակայն 50 ոսկի կը կորսնցնէր հրեան, վասն զի տոպրակին փոշին ոսկի չէր և փոշիին տերը գրպանը իրապէս ոսկի պարունակող ուրիշ թուղթ մըն ալ ունէր, զոր ցոյց տուած էր ոսկերիչներուն։ Զարմանալի չէ՞ հրեայ լումայափոխին ասանկ պէտի մը գալը. բայց անոր բաղդը ալ աւելի զարմանալի չէ՞ գտներ, երբ իմանաք թէ յաջորդ օրը հրեան 300 ոսկի կը շահէր Բումէլիի Երկաթուղիներու վիճակահանութենէն։

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀՀ.— Երէկ գիշեր ժամը 6ին միջոցները Ուն Դօքան Հաճի Գասրն թաղը, իմամ Հաֆըզ Շաքիր էֆ.ի փայտաշէն տունէն հրդեհ ծագեցաւ. անմիջապէս զօրքերը և ջրհանկիրները օգնութեան հասան թէև, բայց ջուրի պակասութեան և տուներուն փայտաշէն և իրարու շատ մօտիկ ըլլալուն պատճառով, հրդեհը անմիջապէս ծաւալեցաւ և 9 հիւղի բաժնուեցաւ, որով կարելի չեղաւ առաջքը առնել։ Ճիւղերէն մէկը յառաջացաւ Ուն-Դարանի մեծ հրապարակը, մէկ գնաց Վէֆա թաղը ուրիշ մըն ալ Բէրէսթէֆերուն կողմը ելաւ։ հրդեհը տեւեց մինչեւ առտու, 300է աւելի տուն և խանութ մոխիր եղան։

Հրդեհին վայրը կը գտնուէին կեդրոնական հրամանատար Սաատատին բաշա, ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյ, ջրհանկիր զօրքերու, հրամանատար Զէյնէլի բաշա. ծովային ջրհանկիր վաշտին հրամանատար Մէհմէտ բաշա։

ԱԶԳ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԱՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Պոլսոյ թրամվայներու ընկերութեան 1314 մարտ 19ին գումարուող բաժնետէրներու ընդհ. ժողովը 1897ի հաշիւները չվաւերացուց, օրակարգի նիւթերուն վիճաբանութիւնները չլրացուց և նոյն թուականին արտասովոր նիստի հրաւիրուած բաժնետէրներու ժողովը չգումարուեցաւ. մայիս 9ին բաժնետէրներու արտասովոր նիստը ծանուցանող ագդերը որ Լ. Հէրբէլթի և Մանիֆիկօ Օանանիալ լրագիրներուն մէջ միայն հրատարակուեցան, ընկերութեան կանոնագրութեան 13րդ յօդուածին և պայմանագրութեան 17րդ յօդուածին համաձայն, զանազան լեզուով հրատարակուող թերթերու մէջ պէտք էր հրատարակուէին, բայց վարչական խորհուրդն անկախ պատճառներով չհրատարակուեցան. սակայն այդ տեսակ ագդերը չեղեալ կը նկատուին, ուստի ընկերութեան կանոնագրին 33րդ և 36րդ յօդուածներուն համաձայն, բաժնետէրները արտասովոր նիստի կը հրաւիրուին մայիս 30/11 յունիս, շաբաթ օրը, ընկերութեան գրասենեակը, թիւ 30, Վայվոտա փողոց, Ղալաթիա։

Օրակարգի նիւթերը պիտի ըլլան.

1. Վարչական խորհրդին տեղեկագրին ընթերցումը։

2. Մանրամասնութեանց տետրակին հետ ներկայացուելիք 1897ի հաշիւներուն վաւերացումը, և ասոնց չվաւերացուելու պարագային, մերժումի պատճառներուն բացատրութիւնը։

3. Ընկերութեան կանոնագրին 18րդ յօդուածին համաձայն վարչական խորհրդին երկու անդամներուն փոփոխութիւնը, որոնց պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած է 1314 մարտ 19ին։

4. 1898ի համար քննիչներ նշանակել։

5. Վարչական խորհուրդը ընկերութեան գործերը ընդարձակելու մասին տեղեկագիր մը պատրաստած էր, զոր պիտի ներկայացնէր մարտ 19ին գումարուող բաժնետէրներու արտասովոր նիստին. այդ տեղեկագիրը լսել և որոշում մը տալ անոր մասին։

Տասը բաժին ունեցող բաժնետէրները, որ կ'ուզեն ներկայ ըլլալ այս արտասովոր նիստին, ժողովին գումարուած օրէն առնուազն 10 օր առաջ այսինքն մայիս 20/1 յունիսին, չորեքշաբթի օրը, ցերեկէն ետքը, եւրոպական ժամը մինչեւ 5, իրենց բաժնեթուղթերը ընկերութեան սընտուկին և կամ Բարիզի և Լոնտոնի Օսմ. Պանքային և Գաէտի Լիոնէի պէտք է յանձնեն։ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս ապրիլ 30/12 մայիս 1898/1314

2—6

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ր դիրքը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 7 Մայիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 760.— Ջերմաչափ 15 ասիճան. — Օդը ամպամած։ — Կես օր, ժամը 4,41։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ։

Բարիզ 8, Բեդրսպուրկ 9, Վիեննա 14, Իզմիր 15, Աթենք 19, Մոսկուա 20, Հալեպ, Պէյրութ 22, Վալոնա, 23 աստ. զորոնց վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— հանդարտ։

ՄԱԿԱՐԱՆ

Այսօր, Լատինացւոյց Համբարձման տօնին առթիւ Պօրսան գոց է։

ԱԶԳ

ՄԵԾՈՒԱՆ ԶՈՒՏ ԽԱՀՈՒԼ
ԹԻԹԵՂԱՑԵ ՏՈՒՓԵՐԻ ՄԷՋ
Ինդոյտ Ս. Յակոբ Ազգ. Հիւանդանոցի
Գին մէկ օխայի 12 դահեկան

Սոյն հաստատութեան ի նպաստ վաճառուած Բրիոյի ընտիր տեսակ խահուէն որ անարատութեամբ և ախորժելի համովը գործածողներուն ծանօթ է, այս անգամ մեծագոյն խնամով պատրաստուած և մէկ օխայի գինը 12 դահեկանի որոշուած է։

Գործածողք ածան և ընտիր ապրանք գնած ըլլալէ զատ, բարեգործութիւն մըն ալ ըրած պիտի ըլլան։

Կեդրոնատեղին է, Ղալաթիա Եէնի Ճամի ճատտէսի Զինճիրլի խանին կից թիւ 70 մթերանոցը։

Կը ծախուի, ամէն ծխավաճառ և մանրավաճառներու քով։

100 տրամ զուտ խահուէ պարունակող տուփին գինն է 3 դրշ. 50 տրամ պարունակողինը 1 ½ դրշ. 15—32

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
եւ ուրիշ ամէն տեսակ ելեկտրական զործիք
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ
Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն
1890ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ
Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՅԱՆՁՆԱՌՈՒ—ԵԼԵԿՏՐՈԳԵՏՔ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՆՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
14 եւ 19, Հիվէր Պէյ խան, 14 եւ 19
15 Քիւրէճիքէր—Կալաթա 16—20

ԿԱՐԴԱ՛Ն

Ամենը կը գտնուին ցնցղատպի (գրանշին) և հինգտ սա ընտրած հարբուհներէ

Զնայուած կամ դէշ դարմանուած հարբուխ մը շատ անգամ ցնցղատապի կը փոխուի, եթէ թոքախտի չդառնայ. երբեմն նոպաները այնքան ուժգին և յաճախակի կըլլան որ ամբողջ կազմը-ուածքը կը խանգարի. քունը գրեթէ անկարելի կըլլայ. զարկը անկանոն. ամենաթեթեւ պաղը կը կրկնապատկեցուերը։ Ցաճախ գնտակներ կը կազմուին որ շատնալով կը գոցեն թոքերը. երբ խուխ գոյանայ ոթքերուն բշիջները կը քայքայուին և մեծաքանակ նիւթ կը կորսուի, խոռոչներ յառաջ գալով։ Հիւանդը կը հիւծի առանց ցաւ զգալու, յարատեւ մելամաղձոտութեան մը մէջ կիյնայ. իր թուքը, սկզբան ճերմակ, փրփրոտ և սատափի գոյն, տակաւ առ տակաւ գորշ կանաչկեկ գոյն մը կառնէ։ Իր կեանքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ յարմր հոդեվարք մը և կը մարի կատարեալ գիտակցութեամբ։ Պէտք է զգուշանալ ուրեմն այն հարբուխէն որ կերկարի և որ մանաւանդ ցնցղատապի մը ծնունդ կուտայ։ Պէտք է արգիլել չարիքը երբ տակաւին չէ ծանրացած և ամենէն լաւը սկիզբէն իսկ ջնջելն է զայն։

Թահուէի դգալ մը «կուտռօն տը կիյոր» գաւաթ մը ջուրի կամ գործածուած ըմպելիին խառնուած, բաւական է շատ անգամ բժշկելու համար քիչ առնուազն մէջ ամենէն յարմար հարբուխը և ամենէն հինցած փոզատապը։ Այսպէս կարելի է նոյն իսկ կասեցնել թոքախտը, որ արդէն բաւական յառաջացած ըլլայ։ Այս պարագային մէջ, կուտռօնը կը կեցնէ գնտակներուն քայքայումը, ու երբ ընութիւնը օգնէ, բուժումը շատ անգամ յուսացուածէն աւելի արագ կըլլայ։ Պարզ է սա և ճշմարիտ։

«Կիյոր» կուտռօնով 30 տարիէ ի վեր, բազմաթիւ անյուսալի բուժումներ ստացուած ըլլալով, մէկ քանի մրցակիցներ, օգուտ քաղելով երբեմն անունի նմանութենէ, կուզեն իրենց արտադրութիւնը ծախել բուն արտադրութեան տեղ, խաբելով հիւանդը ի վնաս անոր։

Արդարեւ զանազան տեսակ կուտռօններ կան։

Ամենէն լաւ կուտռօն տուող եղեւնիները Նորվէկիոյ մէջ կը գտնուին և Մ. Կիյօ իր արտադրութիւններուն համար կը գործածէ Նորվէկիոյ ամենէն մաքուր կուտռօնը, հակառակ իր բարձր գինին. միշդեռ յաճախ, ուրիշներ, խնայողութիւն ընելու համար վարնոց կուտռօններ կը գործածեն, որ շատ աւելի ածան են բայց չեն բուժեր։

Ուրեմն պէտք է, ցնցղատապը, հարբուխը և մանաւանդ թոքախտը և դժուարաշնչութիւնը բուժելու համար, միմիայն և բացարձակապէս Կիյօի կուտրօնը հարցնել դեղարանները և ապէկ մը ապահովուիլ թէ դեղագործը Կիյօի ճշմարիտ կուտրօնը կուտայ ձեզի։ Արդ, դիւրին է գիտնալ այդ բանը, նայելով թէ պիտակը կը կրէ՞ սա հասցէն Maison frère, 19 rue Jacob, Paris, ուր փոխադրուած է Մ. Կիյօ 1869էն ի վեր։ Իւրաքանչիւր շիշ իր պիտակին վրայ կը կրէ հնարիչին ստորագրութիւնը E. Guyot, երեք գոյնով, մանիշակագոյն, կանաչ և կարմիր, շեղակի գրուած։

Սոյն դեղը կը գտնուի Պոլսոյ և գաւառներու բոլոր դեղարաններուն մէջ։

Այս դեղին ուրիշ մէկ առաւելութիւնը, իր գինին չափաւորութիւնն է։ Եթէ նկատի առնուի թէ մէկ շիշ Կիյօի կուտրօնով 12էն 15 լիտր ջուր կամ ըմպելի կը գործածուի, կը հետեւի թէ, ենթադրելով որ օրը մէկ լիտր ջուր կը խմուի, օրը հաղիւ մէկ զրշ.ի դեղ պէտք է գործածել։ Ցայտնի է թէ դիւրաբուժութեան հետ գինն ալ ծառայած է ժողովրդականացնելու այս դեղին գործածութիւնը։

20—26

ՍԻՐՈՊ ՏԸ ՌԷՖՈՐ'ԻՕՏԷ
ԱՆՈՒՇ ԵՒ ՈՒԺ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրոպ Անթիաքօռպիթիքի և Մօռիս ձկան իւղին տեղ՝ աւելականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մարմնի փչրիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիգի գնտիկները հաստատելու և ախորժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

PILULES de BLANCARD

ՊԼԱՆԲԱՐԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Երկաթախառն դեղերու ամենէն ընտիրը բնաւ չաւրուիր ու ազդեցութիւնը չի կրսնցներ. գնահատուածէ՝ բժշկական Ակադեմիէն։

Կը բուժէ.

Անարիւնութիւնը, կիներու սպիտակհոսութիւնը, կիներու դաշտանի յապաղումը, ոսկրի հիւանդութիւններն ու ծուռութիւնները։

SIROP DE BLANCARD

ՊԼԱՆԲԱՐԻ ՕՇԱՐԱԿ

Պլանքարի դեղահատներուն յար և նման է բաղադրութեան և ազդեցութեան տեսակէտով և բնաւ չաւրուիր։

Գործածութիւն Եղանակ։

Դեղահատերը 2 6 հատ) օրական
Օշարակ 1 3 ապր. դգալ)

Դեղերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութեամբ փնտռել հետեւեալը պիտակներուն վրայ։

Blancard, 40 rue Bonapart

Թուրքիոյ ընդհ. դեղարաններուն մէջ կը ծախուի։ 34 21—32

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ո Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի Գուրկիրան Էրայի յորէ, ծէր Զբաղուտեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակառաներն դէպ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակառաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի յեռաորոշիչ ըստ դէմքին, ծամելոյն, և ազատ արտասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թրմբեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերիկ. սով.հաճաձան ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (դիպէ- էս- որ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (դիպէ- էս- էլեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բի- 1 Թրէսվէլ փողոց։

ՌՕԱԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱՆՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քարէքէր գրաֆ (հին Մարտարան թեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՕՐ ԲԷԲԷՆ

Իր անարատութեան պատճառաւ.

ՇԱԲՕԹՕ

բէբէոնը միակն է որ կը գործածուի Գ. Բասթէօռի, Գերլիէնի, Վիէննայի և Բեռլրսպուրկի աշխատանոցներ. բուն և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱԲՕԹՕԻ ԳԻՆԻ

ԲԷԲՍԻՆԵԱՆ ԲԷԲԷՈՆ

VIN CHAPOTEAUT

Բէբէոնն, որ իրր ամենալաւ սնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէբսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաեւ այն անձերն, որք ունին հիւծուէք առաջ եկած անարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, շաքարախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանսէռ, ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱԲՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ՁՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազգալ կազդուրիչ զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, ակռբակազմ Տղաներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բազկացեալ Մկանանց և Զբաղումն ու Ոկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

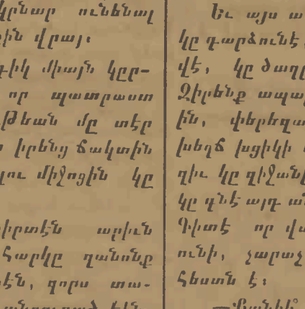

ՖԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Վիալի գինին ամենէն ազդու գեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Աբեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտ, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհրութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, և.բ. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժգնութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաշուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. Վիալ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 507

Ծանկալ և միակ աւանդատ է Կ Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ԲԱՍԷԿԱ Ղալաթիա, Մամանէ, Թիւ 86։ Քանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷ

Ընդարձակ Հալլ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գօմօ	1497	Կօզ	1011	Մալմօ	724	Բօզարիս	1862
Ալէքսօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրստնս	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Ամեէլս	1541	Գարսս	895	Հրբօ	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիստս	2377	Տիտս	48.1	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	18.2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Գօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրատիս	3600	Մանդէպէլս	1735	Թասսս	1328
Գրաֆս	1076	Տրարս	1713	Հումպէրտ	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտահս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ձիրնս	1080	Օնսարիս	4036	Թօրբիտս	487
Գալիլեաս	1337	Էրատս	1481	Ֆէլեաս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2428
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	307	Բալէրմս	1537	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթս	2229	Վօլնուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանս	2272	Ռիտատս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվսրնս	1643	[illegible]	1613	Ֆէլրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիդանս	1243	Լօրէնցս	3191	Ռսմէս	1789		

Վասֆս չոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած, պարպած և Նովօրօսիսք ուղեւորած է։

Քօլբէնս չոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա

ՄԿԻՒԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամարջէ	Կամարջէն	Իսկիւտար
11 — Գէշիք	6 15	— —	7 — Գլխ.
11 45	6 50 Գէշիկ.	11 30	7 40 Գշկ.
12 15	7 55 Գէշիկ.	12 15	8 20
1 —	8 50 Գնգ.Գշ.	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գգկ.
2 30	10 10 Գէշիկ.	3 — Վոսֆոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գգկ.	3 5	10 40 Գգկ.
3 30	11 — Գգկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գգկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Գէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Գէշիկ.		6 15 Գշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամարջէ	Կամարջէն	Իսկիւտար
11 15 Իէշքթ.	6 15 Գշկ.	11 45	7 5 Գշ.Գգ.
12 —	6 50 Գշքթ.	12 20	7 40 Գշք.
12 45	8 Գշքթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 35	10 15	3 — Վոսֆ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Գշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Գշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Գշկ.Գգ.	

ՀԱԲԵՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ

2 — Հաբէմէն Սալաձագ բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կաժուրէյն Հաբէմ Սալաձագ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաձագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաձագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱՊԱՔԱԵՒ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՔԱՐՋ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒԹ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաձաշ Սիրբէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրբէճիէն Գապաձաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գաթ.Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միզապատ եղած ատեն շոգենաւը իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ԼՕՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՍՕԼԴԷՐ ՁԻՆՁԷԼ

Հէրէքէ Խան, Թիւ 2—3, Վասֆոր ֆոլոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՆԻՆ ԹԷՈՏՈՐ ՍՊԷՃԱՆՈՒ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿՆՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յ'Եւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գ'Իթալիէն. 1, 3, էք Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուած է վր

Ապահովագրութեանց վճռ. 1 Մէջ— 123,000000
1895է պրեմիէներ
Ապահովագրեալներու վճարուած 87,000000
Հասոյթ 196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա 40,00000
Ցաւելեալ գրամագլուխ 124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք 4 Մէջ— 111,00000

Տիեզերական ապահովութիւն

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

185 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Գայվասատ ի ոց, Վ — խ խան, Ղալաթիա

ՖԻՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ոք ոտք երկա՝ տեղամ կը բանէն Լիվերպուլ և Աչենելէյ ֆկլ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թօնս
Ումբրիա	7718	Գոթնիտ	4581
Եղբուրիա	7718	Սամարիա	3574
Մէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադրաս	2399
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Մէքֆալոնիա	5547	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալվիրա	2144
Ոլիթիա	4557	Բրինիտատ	1899
Ալէքբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Բամբանիա	1295
Նէբպուլուկ	1614	Լուբանիա	1295
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիտրիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւնք

Հ2. 5/17 Միտիլի, Իզմիր, Պրէտոն, Ազէքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Հ2. 6/18 Սեվաստոպոլին սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Ե2. 7/19 Տարտանէլ, Այնսրօզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4 [illegible] միջօրէի։
Շբ. 9/11 Իւէպոլու. Սամսուն, Տրապիզոն, Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտու մը ժամը 11ին։ 562

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՓԷԼ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիոյ և Գենուայ Կանոնաւոր գործ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւուղէզի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՈՒԹՄ ԲԸՊՈՒԼ

575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգոյ, Մէնչէսթրանի և Սէ- Ծովի գծէ- բանող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպեր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրս	2250
Ֆարոս	3000	Ֆիֆինբս	2000
Սամանի	3000	Կասբրնի	1500
Դարիօթիս	2500	Կիլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31. Ճէյմս Սքուէր Լիվերբուլ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (76)

ԷՄԻԼ ԳԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԳԱԼ ԵՒ ՄԱՐԴԸՐԻՏ

Զայս լսելէ ետեւ, մեծ անտուկի մը մէջ լեցուց իրենց յանձնուած պարութիները, իւր երբեմնի բարեկամներէն մէկուն ղրկելու համար, որպէս զի տիրուրտոյը յանձնէ։ Յետոյ քանի մը կարեւոր թուղթեր առաւ գրպանը դրաւ, ինչպէս նաեւ ունեցած արժեթուղթերը, և զոհողութեան պատրաստուած, վերջին անգամ աչքէ անցուց իւրմ փոզոցի համեստ բնակարանն, ուր յաջողութիւնը ժպտեր էր իւր ճիգերուն, ուր երջանիկ եղած էր, և ուր ապագայի գեղեցիկ երազներով այնչափ օրուեր էր։

Սիրտը յուզուեցաւ, աչերը լցուեցան...։ Համբուրեց մայրն և արագ քայլերով դուրս ելաւ։

—Խե՛ղճ տղայ... մրմնջեց տիկին Ֆէրայէօր. խե՛ղճ Բաբայ...։

—Խե՛ղճ կին նաեւ...։ Այս երկրորդ անգամ էր որ քսան տարի ետքը կը չանթահարուէր լիապատար երջանկութեան մէջ...։ Բայց այսօր ալ, ինչպէս իւր ամուսնին մահուան հետեւեալ օրն, իւր սրտին մէջ կը զգտնէր նոյն արիական կորովը, նոյն մայրենի գիւղացնական հաստատամտութիւնը, որ ամեն դժբաղդութիւններէ բարձր է։

Ամուր ձայնով մը հրամայեց տնաբարուհիին որ երեկոյ շուտով կահավաճառ մը բերէ, բայց նայի որ կանխիկ ատակ վճարող ըլլայ։

Եկաւ մարդը, և առջեւն իյնալով բոլոր սենեակները պտտցուց ստոյիկեան պաղարիւնութեամբ։

Սակայն Աստուած գիտէ ի՞նչ կը կրէր սրտին մէջ...։

Իրենց տան կարասիները վաճառելու դժբաղդ հարկին մէջ գտնուողները միայն կրնան դատել խեղճ կնոջ սրտին տաղնապը։

Այն չարաշուք վայրկենին, որ փերեղակը դռնէն ներս կը մտնէ, բոլոր կահերը, մինչեւ ամենէն յետինը, արտասուք արժէք մը կ'ստանան տիրոջն աչքին. կարծես թէ երակներուն մէջէն արեան կաթիլներ կ'անցնին անոնց ամէն մէկը յանձնած պահուն։ Եւ երբ փերեզակն անոնց ամէն մէկը վեր վար, կամ ետեւ առաջ կը դարձուն է, տէրը սրբապղծ թշնամանք մը կ'զդայ սրտին մէջ։

Ճոխութեան մէջ ծնած հարուստները գաղափար չեն կրնար ունենալ այս սոսկալի տանջանքին վրայ։

Մինչեւ կարգի մարդիկ միայն կըրնան զգալ, ոչ անոնք որ պատրաստ կամ դիւրին հարստութեան մը տէր կ'ըլլան, այլ անոնք որ իրենց ճակտին քրտինքով հարստանալու միջոցին կը տապալին։

Այնպիսիներուն սիրտէն արիւն կ'երթայ՝ երբ անողոք հարկը զանոնք կը բաժնէ այն բաներէն, զորս տակաւ առ տակաւ ձեռք անցուցած էին։

Անոնց ամէն մէկը տեսնանք մը կը յիշեցնէ, երկար ժամանակ զսպուած լիգձ մը, և առաջին անգամ ձեռք անցած միջոցին զգացուած մանկական ուրախութիւն մը։

Ինչ բերկրութիւն զգացած էր արդեօք իւր մեծ թիկնաթոռին տանը դռնէն ներս մտած օրը։ Քանի՞ անգամ իւր թաւիշէ վարագոյրները գընելէ առաջ վաճառողին ցուցափեղկին առջեւ կանգնած և զմայլելով դիտած էր։ Իւր գորգը քանի՞ մ'ամսուան խնայութիւն կը յիշեցնէր իրեն...։ Հապա այն գեղեցիկ ժամացոյցը...։ Ա՜հ, այնպէս թուեր էր իրեն թէ բարօրութեան ժամեր միայն պիտի զարնէ...։

Եւ այս ամէնը փերեզակը վեր վար կը դարձուն է, կը խառնչտկէ, կը թոթվէ, կը ծաղրէ, վար կը զարնէ...։ Զիրենք ապարանքի մը մէջ կը կարծէին, փերեզակը կը հաստատէ թէ խեղճ խցիկի մը մէջ կը բնակէին։ Հաղիւ կը զիջնէի զանոնք գնելու...։ Ո՞վ կը գնէ այդ անպիտան կարասիները...։ Դիտէ որ վաճառողն ստակի պէտք ունի, չարաչար կը վարուի...։ Արհեստն է։

—Քանիի՞ ապրանք եղած են ձեզ՝ այդ կահերը, կը հարցնէ։

—Այսչափի...։

—Հը՛, ձեզ փառաւորապէս կողոպտեր են...։

Տարակոյս չունի որ գող մը կայ գործին մէջ և այն ալ ինքը միայն պէտք է ըլլայ...։ Բայց ի՞նչ կրնայ ըսուիլ...։ Եթէ ուրիշ մը կանչեն, ան ալ միևնոյնը կ'ընէ։

Տիկին Ֆէրայէօրի կարասիները տասն հազար ֆրանքի եղած էին իրեն, և հիմա գոնէ երրորդը կ'արժէր։ բայց հազիւ 760 ֆրանքի կրցաւ վաճառել։ Սա ալ ճշմարիտ է որ ժամանակ չուներ համբերելու, և դրամն ալ կանխիկ վճարուեցաւ։

Եւ որովհետեւ ժամն ութ կը զարնէր, իւր սնտուկները կառքի մը վրայ դրին և ինք ալ կառքը մտած ժամանակ գոչեց կառապանին.

—Հավռի հրապարա՛կը, երկաթուղիին կայարա՛նը։

Արդէն անդամ մ'ալ, տիկին Ֆէրայէօր, թշուառականէ մը վատաբար կողոպտուելով, իւր բոլոր դոյքերն այսպէս վաճառելու հարկադրուած էր։

Արդէն անդամ մ'ալ իւր բնակարանը փերեզակին թողլով հեռացեր էր, իւր գոյքերուն քանի մը բեկորները՝ կառքի մը վրայ դրած՝ ուրիշ տեղ փոխադրելով։

Բայց ո՞րչափ մեծ տարբերութիւն։ Այն ժամանակ ամենուն յարգանքն ու համակրութիւնը, վատաբնակ բարեկամութիւնները կ'ուղեկցէին իրեն...։ Իւր չորք ձիերանցման և գոմեշներու տեսակ մը ձայնակցութիւն կար, որ ըրած զոհողութեան գառնութիւնը մասամբ մը կ'ամոքէր և իւր քաջասրտութիւնը կը կենդանացնէր։

Ի՛նչ այս իրիկուն կը փախչէր, գաղտնարար, միայնակ, կնոջ անուան մը տակ, գողալով որ կը լլրտեսեն զինքն ու կը ճանչեն, յանցաւորի մը նման, զոր գործած ոճիրին գաղափարն և կրելիք պատիժին երկիւղը կը հալածէն։

Աւելի նուազ կը տառապէր այն օրն, ուր սգակիր կառքի մը մէջ կը քաշուի, որդին ծունկերուն վրայ, գերեզմանատուն կ'երթար այն մարդուն դիակին ետեւէն, որ ամէն բան եղած էր իրեն համար, իւր միակ մտածութիւնը, իւր սերը, իւր փառքը, իւր երջանկութիւնն ու յոյսերը։

Այրի, կրած անդարմանելի դժբաղդութեան զգացումէն չբացած, զինքը հարուածող ձեռքին տակ նըւաստացած էր...։ Բայց այս անգամ մարդոց չարութիւնը միայն կը հարուածէր զինքն իւր որդւոյն անձին մէջ, և կրած գառն վիշտը անմեղի մը վիշտն էր որ չկրնալով իւր անմեղութիւնն ապացուցանել, կորնչելու անդրդեղ հարկին մէջ կը գտնուէր...։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)